

EL DAVANTAL de PERE CALDERS

Deliri de grandeses

El club dels deu països rics no admet, per ara, l'entrada d'Espanya a la seva selecta i exclusiva cleda. A mi això no m'ha produït estranyesa. El que em sorprèn és que Espanya tingui la pretensió de formar part d'una societat tan refinada.

¿No es podria deure a la secular suficiència hispànica, a una supèrbia que obliga a estirar sempre més el braç que la màniga, oblidant les realitats tristes?

El fet m'ha portat a la memòria una coneguda anècdota de Groucho Marx, divulgada per ell mateix. Diu que, una vegada, Groucho va cursar una sol·licitud d'ingrés en un club molt elegant, molt distingit, del seu país. I van aprovar-la-hi, la qual cosa contrarià l'il·lustre còmic. Va comunicar immediatament a la junta directiva de la confraria exquisida que refusava d'entrar-hi, perquè un club que admetia gent com ell no li mereixia cap confiança.

No voldria pas que aquesta evocació i la comparança ofenguessin ningú. Costa més d'amorosir que de ferir, i els temps no són propicis als enverinaments. Però passa que no em puc imaginar Espanya com a país ric. Perquè si es tracta de riquesa econòmica, només cal repassar les estadístiques mundials per veure el lloc que ocupa cadascú. I si es tracta de la riquesa cultural —del present, no del passat— tampoc no n'hi ha per a llançar les campanes al vol. Amb motiu d'unes recents fires del llibre s'han fet públiques dades que no conviden gens a l'autosatisfacció. L'analfabetisme ha estat combatut amb una certa eficàcia, però el semianalfabetisme campa per la Península amb una naturalitat incommovible.

En aquest sentit, el balanç que pot fer Espanya tendeix a la pobresa. Els tiratges de la premsa diària són molt baixos comparats amb els dels països rics, i els índexs de lectura, la difusió de llibres, aboquen a conclusions que allunyen del triomfalisme. Els deu països rics es troben en un estadi més elevat, i això sí que és un símptoma de veritable riquesa. De manera que no hi veig gaires motius perquè obrin alegrement les portes a sol·licitants de recursos limitats.

D'altra banda, Espanya té problemes que deuen ésser difícils d'entendre enllà de les fronteres. El frondós arbre de les disset autonomies té un tronc que recela de les branques, i si alguna rebrota ocasiona una inquietud que promou podos prematures i suïcides.

Barcelona és la capital del llibre en espanyol, una circumstància que no contribueix pas d'una manera especial a la meua felicitat. Però trobo que els partidaris de la unitat a ultrança se n'haurien de sentir satisfets, per molt centralistes que siguin. I no ocorre així, és sabut que els centralistes solen ésser separadors (rara paradoxa), una cosa que, en el fons, ens ha anat molt bé a nosaltres per carregar-nos de raó i refrescar la memòria.

I ja que tornem a parlar de memòria, em permeto de recordar que en ple franquisme, el ministre senyor Sánchez Bella enviava unes circulars als editors catalans incitant-los a traslladar les seves seus a Madrid, on es projectava la creació d'una mena de Disneyland editorial que se n'havia de dir «Ciudad del Libro». El panorama que pintava era seductor: tots junts, units i centralitzats —l'obsessió dels patriotes de pàtria imposada i resclosida—, amb uns avantatges fiscals temptadors. Es veu que la idea no va prosperar, però la intenció hi era i algun caliu en queda.

Tot plegat són coses que deuen pesar a l'hora de demanar entrada en un club europeu dels nostres dies.